

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

20. Declaratur secundus modus propagationis peccati originalis per
libidinem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

257

& enormis concubentium libido proficiscitur? Imò cur non potius mirum esset, si non sic fieret; quandoquidem longè mitiores animi cupiditates, longè maiores & insolentiores effectus in fœtibus pariant?

Nec verò putandum est, desideria motusve animæ matris aut patris valere tantum, ut lineamentorum aliquid colorumve aspergant teneris mollibusq; conceptibus: ut verò etiam animus prolium pravis inclinationibus atque vitij afficiatur, nihil habere potestatis. Nam experimenta quotidiana satis liquido contrarium probant. Hinc enim sola impia nonnunquam prægnantis imaginatio vel cupiditas in causa est, quamobrem proles ad furta, ad lasciviam, ad timores, ad homicidia, ita prona nascatur, ut nullis nec honestatis retinaculis, nec supplicij minis ab illis vitij coerceri queat. Hinc Heroïna quædam, antipathia mirabili à felibus terrebat: nec alia metus illius naturalis causa fuit, quàm quòd mater ejus grava fele fuisset præter opinionem decedente perterrita. Hinc inter Medicos adeoque vulgum notum est, exemplisque celebratum, mulieres quæ gestando uterum, cibos aliquos ardenti cupiditate desiderarint, vel fastidio respuerint, proles ciborum eorum cupiditate aut fastidio laborantes subinde peperisse. Hinc est, quòd multo facilius & crebrius videamus, stabilia maximeque innata prægnantium vitia non minus pravitate in sobolis animum imprimere, quàm imaginatio transitoria imprimit corpusculis tenellorum fœtuum varias monstruositates.

Et quod multo majori admiratione dignum est, Plutarchus & alij nonnulli testes sunt, alumnos è nutricibus, quæ ubera dumtaxat præbent, non modò lactis vitia pro alimento corporum, sed & animi impuritatem pro alimento haurire vitiorum, ita ut earum indolem & mores accessu ætatis satis manifestè quandoque referant. Mores enim, ut Galenus, sequuntur temperamentum. Hoc autem ex parte maxima, ex semine, sanguine, lacte,

A unde homo concipitur nutriturque, coalescit. Cùm igitur anima, ut Aug generatim loquitur, *Lib. 12. de sic vel sic affecta prægnantis, valeat aliquibus velut Civit. c. 25.* induere qualitatibus factum: tantamque potestatem habeant libidiosa matris & ardentia etiam post conceptum desideria, & animi status, ad inferendos animis, adeoque corpusculis parvulorum fœtuum vitiosissimas animorum inclinationes, & corporum ægritudines, quæ longè difficilius curari solent, quàm si sibi eas actuum consuetudine vel corporis intemperantia peperissent, quid mirum fuerit, homini, qui magis veritatem quàm contentionem diligat, si fœdissimus ille & libidinosisissimus æstuantis animi status, quo concubentes ardēt, velint, nolint, conjuges, similem pronitatem, hoc est, similem rebellem animi & corporis concupiscentiam tenellis fœtibus affricent? Nec sanè video, quid peculiaris difficultatis in ista obscenæ concupiscentiæ transfusione reperiri possit, quod non in similibus vitiosarum qualitatibus, de quibus jam diximus, transfusione locum habere videatur. Nisi fortè, quòd illæ ex fortuito casu prægnantibus supervenerint; hæc medullis eorum ab ipso exordio nativitatis inhaerint. Verum hoc ejus transfundendæ facilitatem non diminuit, sed auget majorem in modum. Inolitæ quippe à nativitate qualitates, hoc ipso quo quodammodo in naturam veræ sunt, cum ipsa natura quasi naturæ jure propagari solent; ut de colore corporum, crispitudine capillorum, figura nasi atque labiorum in Æthiopicis manifestum est: quæ verò fortuito accedunt, non nisi rarissime traducuntur. Ex quo perspicuum esse puto extra calumniam Philosophorum esse Augustinum, si concupiscentiam illam, quæ inobedientibus & ardentibus suis desiderijs animum conjugum etiam invitum stimulat, & corpus accendit, quodam contagio, *Eib. 6. cont. ut ipse loquitur, id est, concupiscentia affectu iul. c. 18.* tempore coitus vehementissime operante propagari arbitretur. Et hæc de primo sensu dicta sunt.

CAPVT XX.

Declaratur secundus modus propagationis peccati originalis per libidinem.

QVÆ quamvis satis appositè ad explicandam Augustini mentem dicta videantur, exilissimo tamen alium secundum esse ejus doctrinæ sensum, quæ per libidinem dicitur peccatum originale propagari, qui magis ejus dictis & scopo fortasse congruat. Nam Augustinus advertens Pelagianos disputans, qui vel nuptias, hoc est, conjugium & actiones ejus, vel naturam humanam, vel Deum ipsum exstimabant sine dubitatione damnari, si vitium aliquod generatione propagari diceretur, radicem primam demonstrare voluit, unde oriretur vitij pro-

A pagatio, nimirum hanc non esse naturam, non conjugium, non Deum; sed naturæ vitium concupiscentiam: quæ ita intimis medullis ejus conspersa & innata est, ut non solum hominem primum seu personam illam peccantem, sed & naturam totam, adeoque ipsum carnale semen vitia verit, quo natura in posteros traducenda est; cujus vitiationis evidens ac permanens etiamnum argumentum est, quod nemo hominum sine illa libidine feminetur. Sic ergò cùm dicit, idèd peccatum à filijs contrahi, quia ex libidinis malo nati sunt, non erit sensus, idèd contrahi, quia ex actuali libidine

libidine propagati sunt, sed quia ex illo libidine habitualis malo concurrente nati sunt, quæ naturam & semen ipsum vitiauit, & etiamnum vitiat; utpote cuius effectus, & filia, & signum perpicuum est libido illa actualis, quæ concubitus fervet. Concurrit autem illa libido eo modo ad peccati propagationem, quo mala quæque naturarum ad mali similis propagationem concurrere solent: nempe non necessario actualis libidinis motibus operando; sed per vitium, quod semini impressum est, simile vitium propagando. Inter quos duos sensus ista differentia est, quod iuxta primum, concupiscentia actualis seu motus ejus vitium simile proli imprimat; sicut fecibus teneris figuram, lineamenta, colores, vehemens imaginationis motus magno cum desiderio vel terrore junctus aspergit; juxta secundum vero, concupiscentia habitualis cum reatu suo in semine humano vitiatum virtute latens, simile vitium in ijs qui nascuntur operatur; cuius vitij signum est libido illa, cum qua carnale semen emittitur.

Hunc esse genuinum Augustini sensum hoc in primis probare videtur, quod sapillimè, cum ei Iulianus obiicit, Deum conditorem omnium non minus humane naturæ semina, unde natura propagatur, quam naturam ipsam condidisse, respondet Augustinus, etiam semina naturæ esse vitiatam; ut nihil mirum esse debeat, si quemadmodum natura ex natura, ita vitium ex vitio, vulnus ex vulnere propagetur. Nam libro secundo de nuptijs cum de semine fecisset mentionem Iulianus: *Neque nunc, inquit Augustinus, agitur de natura seminis humani, sed de vitio: illa quippe habet autorem Deum; ex isto autem trahitur originale peccatum. Nam si semen ipsum nullam haberet vitium, quid est quod scriptum est? &c.* Ecce manifestè dicit, ex vitio seminis trahi originale peccatum: quod alibi sexcenties ex libidine trahi dicit: nimirum, quia libido semen vitiauit, libido in vitiatum semine latet, libido in emissionem seminis patet. Et libro tertio contra Iulianum, eum ad versarius iste diceret: *Ille qui primum hominem fecit ex pulvere, omnes fabricatur ex semine; respondet Augustinus; sed ex semine iam vitiatum atque damnato.* Et in eodem libro paulò inferiùs: *Plave quod factum est, homo est; unde factum est, semen est hominis; utrumque bonum est nihil eorum a diabolo condidit; sed vitium seminis ipse seminavit.* Et lib. 4. ejusdem operis, cum reprehenderet Iulianum, quod libidinem feminum consecrtricem nominasset; *Nec consecrtricem, inquit, feminum libidinem dixeris, ille quippe creat hominis semen qui hominem ex semine; sed, unde, interest; quia mali virus occulta sunt & dira contagia. Nec ex his hominibus, qui malo carent Deus vel semen vel homines creat.* Ecce & hinc idcirco malum illud trahi indicat, quia ipsum semen vitiatum est: idcirco autem vitiatum, quia creatur à Deo ex homine, cui medullitus libido innata atque conmersa est, ut alibi loquitur. Merito igitur toties repetit, hominem ex libidine peccatum trahere, quia libido radix est corruptionis tam

naturæ quam seminis; & ita radix, ut etiam actu concumbendo velut viridis ejus ramus appareat.

Eandem doctrinam de seminis vitio vitium concupiscentiæ propagante multis alijs locis inculcat. Totus mancus ex Adam reus, Deo non negante manum formationis operi suo, seminis inhiatus, quamvis paterna pravariatione vitiatum. Et rursum: *Qui fieri, inquit, potest, Iulianus, ut res arbitrij conditio seminis ex origine vitiatum?* Cui Augustinus respondet: *Si fieri non posset, non esset, unde parvulos pondem de corpore egresos mortuos diceremus.* Et modum explicans, sicut enim hominibus malis ita & seminis ex origine vitiatum, in quibus bona est ab illo creata substantia, incrementum, formam, vitam, saltemque largitur. Et alibi eandem objectionem cum stomacho repetente Iuliano: *Quæ, malum, ratio est, rem studiorum seminis miscere conari?* Luculentius ei reponit Augustinus: *Naturæ bonæ sunt semina, sed vitiantur & semina, eisque propagatis propagantur & vitia.* Unde nonnunquam, cum de baptizatis vitium originale traducibus tractat, duplex in uno homine semen statuit, unum spiritale, scilicet gratiam Dei, alterum carnale, cuius vitiatione vitium propagetur. *Homo qui spiritaliter natus carnaliter gignit, utrumque habet semen, & immortale, unde se gaudeat vivum, & mortale, unde generet mortuum.* Et in eodem libro manifestius: *Traxerunt ergo (parentes spiritales) quod iam non erat in eis, propter semen spiritale, quo regenerati sunt; sed erat in eorum carnali semine, quo eum generaverunt.* Et in opere imperfecto contra Iulianum stoliditatem ejus retundens, quod non putaret vitia ex seminibus posse propagari: *Quod tibi videtur, inquit, in collatione contrariarum partium, non debet ex una parte poni necessitatem seminis, & ex altera studium voluntatis, stolidum esse reperires, si videres &c. Si autem semen ex utraque parte (tam Christi regenerantis, quam Adami generantis) depositum, sicut per Adam semen carnale vitiatum est, sic viget spiritale per Christum. Quæ sanè omnia luculentè probant, non aliter Augustinum concupiscentiæ transfusionem exillimare per libidinem fieri, nisi quia libido naturæ ingenua semina vitiauit: sicut morbus ingenuus, & subinde acquisitus semen ita vitiat, ut quemadmodum naturam per semine natura propagat, ita eadem natura vitiatam per semina vitiatam propagat & vitium.*

Qui sensus Augustini ex alio capite luculentè demonstrari potest. Nam ut plenissimè caperemus, quo pacto ista concupiscentiæ transfusio intelligi ex ejus mente debeat, tales adhibet similitudines, quæ si rectè intelligantur, non sinunt quemquam de ipsius opinione dubitare.

Prima similitudo à morbis corporis, eorumque propagatione petitur. Nam plerumque docet, ita parentes prolem sua libidine afficere; & afficiendo, quasi quodam contagio operante, traducere concupiscentiam, sicut infirmitas eorum infirmitatem propagare solet. Certum est autem, hoc ita fieri, quia semen

Lib. 2. de nupt. c. 8.

Lib. 3. cont. Iul. c. 17.

Ibid. c. 22.

Lib. 4. cont. Iul. c. 2.

Lib. 1. de pecc. merit. c. ult.

semen ex infra eorum corporibus agitudine vitium trahit; cuius contaminatione simile vitium in sobole procreatur: non autem quasi quadam actualis infirmitatis operatio in concumbendo sese exereat debeat, qua in foetum eorum infirmitas transeat. *Qualitas*, inquit, affectionalis mali de substantia ad substantiam non emigrando transit, sed quodam operante contagio, id est, concupiscentia affectu; sicut de parentibus morbidis morbida soboles procreatur. Quod statim explicans clarius: Alia qualitas eiusdem generis, quodam operante contagio (transit) quod etiam de morbidis parentum corporibus solet evenire nascensibus. Et in libris de nuptijs & concupiscentia: *Langor*, quo bene vivendi virtus perit, (id est libido seu concupiscentia) non est utique natura, sed vitium: sicut certe mala in corpore valetudo non est ulla substantia, vel natura; sed vitium: & licet non semper, tamen plerumque mala valetudines parentum ingenerantur quodammodo & apparent in corporibus filiorum. Quod etiam alibi exemplo podagrarum, quam subinde filij hereditario jure ex parentibus trahunt, illustrando declarat. Nam sicut vitium in eos de parente transit; ita eos podagram in parente, qui intemperantia sibi eam fecerat, fecisse dicuntur, non actione, sed ratione iam feminam.

Altera similitudo ex arboribus desumitur: in quibus videmus aliquas, degenerante semine dissimiles alioque vitio soboles gignere. Nam quamvis arbor inserendo corrigatur, vitium tamen seminis non corrigitur: sed arboris jam per institutionem correcte semen iterum germina degenerantia & vitiosa producit. Quo exemplo Augustinus demonstrare nititur, ad eundem modum posse fieri, ut vitium hominis, hoc est, peccatum regeneratione deleatur, quod tamen virtute in ejus semine permanens simile vitium in sobole inde procreata generando transmittat: *Ut quod dimissum est in parente, trahatur in prolem, miris quidem modis sit, sed tamen sit. Hoc invisibilia, & infidelibus incredibilia, sed tamen vera, ut haberent aliquod visibile exemplum; hoc in quibusdam arboribus divina providentia procuravit. Cur enim non credimus, propter hoc esse institutum, ut ex oliva nascatur oleaster? &c. Et applicans istam similitudinem ad propositum suum: Mirum est ergo, quemadmodum a peccati vinculo per gratiam liberari gignant tamen eodem vinculo obstrictos; fatemur, mirum est: sed quod latent sceleris oleastrorum etiam in semine olearum, quando & hoc crederetur, nisi experientia probaretur? Ecce ita peccatum & peccatorem in humano semine latere contendit, sicut amaritudo oleastri & oleaster ipse in semine olivae later. Quod luculentius infra in eodem libro explicat: Ex quo Adam ex oleastri, in qua nec semen erat huiusmodi, unde amaritudo nasceretur oleastri, in oleastrum peccando conversus est, quia iam magnum peccatum fuit, ubi magna in deterius fieret mutatio naturae, totum genus humanum fecit oleastrum: ita ut (quemadmodum nunc in ipsis videmus arboribus) siquid inde in oleam gratia divina convertit, ibi vitium prima naturae, quod erat originale peccatum de carnali concupiscentia*

trahit & attrahit, remittatur, regatur, non imputetur; inde tamen oleaster nascatur. Et uberius adhuc paulo post: *Illud quod remissum, & non imputatur, (concupiscentia) donec fiat in aeternam immortalitatem plena mutatio, habet vim quandam occultam, unde seminetur amarus oleaster. Quam vim occultam ut intelligeremus non esse aliud, nisi vitium carnalis seminis, in quo virtute peccatum seu defectus ille libidinis, quae prolem ream detinet, sicut & morbi & colores figuraeque hominum degenerantes, atque vitia appetitus & ingenij, subinde latent, statim adiecit: Non erit autem omnino aliud vel in carnali semine vitiosum, cum eadem regeneratione, qua nunc fit per sacrum lavacrum, usque in finem cuncta mala hominis purgante atque sanante, eadem caro, per quam facta est anima carnalis, fiat etiam ipsa spiritalis, nullam legem mentis resistentem concupiscentiam carnis habitura, nihil carnalis seminis emissura. Et cum Iulianus pervicacissime contenderet, non posse fieri, ut parentes tradant quo caruisse creduntur, eandem reficit similitudinem, & quod tenderet perspicue & sine ulla ambiguitate declarat: Nisi sermonis longitudine nollem fatigare lectorem, iam te mille rerum generibus, quarum incomprehensibilis ratio contra usitatas naturae vias, quasi per desertam opaca repit, obiterem: in quibus etiam degenerantia semina, non quidem in dissimilimum genus (quia nec oleaster sic est ab olea discretus, ut vitis) sed in quandam, si dici potest, sim lem dissimilitudinem, sicut vitis est labrusca dissimilis, quae tamen de semine vitis gignitur, multa monstrarem. Et cur non credamus, hoc idem voluisse creatorem, ut crederemus, etiam semen hominis posse vitium de gignentibus trahere, quod in eis a quibus gignitur iam non est, ut ad eius gratiam etiam baptizati cum suis parvulis currerent? Et ne quam ex aliqua obscuritate tergiversationem de sua mente in lectorum animis Augustinus relinqueret, quid sibi velit, & quo pacto vim propagandi peccati originalis in baptizatis remanere iudicet,*

Tertia similitudine praeputij hoc ipsum planissimum facit: *Quid enim praeputij retinet circuncisus? De quo praeputiatum tamen gignitur; & quod iam non est in homine, trahitur in hominis semine. Et objectionem occupans adversarij sui, qui dissimilem esse similitudinem praeputij & peccati causari potuisset: Non enim, inquit, dici potest, praeputium corpus est; hoc autem quod trahitur in origine, vitium: & illo quidem abscisso, vim eius tamen nequaquam tolli potuisse de semine: hoc vero vitium, quod non est corpus, sed accidens, cum indulgentia sit remissum, in semine non potuisse residere. Ecce apertissime vim propagandi peccati seu libidinis, quae suo reatu prolem ream teneat, adversus Iulianum tergiversantem, totisque viribus renitentem, in semine residere contendit. Itaque argumentum istud jam jam propositum ita solvit, ut hanc sententiam suam adhuc luculentius asserat: Hoc, inquam, a quovis callidissimo dici non potest, cum auctoritate divina superetur, qua ipsa*

Lib. 6. cont. c. 18.

Lib. 1. de nupt. c. 34.

Lib. 2. oper. nupt. c. 35.

Lib. 1. de nupt. c. 19.

Ibid. c. 32.

Ibid. c. 33.

Lib. 6. cont. c. 7.

Ibid.

Ibid.

Ibid.

pars

pars corporis ob hoc iussa est impitari, ut hoc vitium A purgaretur. QVOD NISI ESSET IN SEMINE, AD PARVULOS, QVIBVS CIRCVMCISIONE ILLA CORPORIS AVFERENDVM EST, NVLLATENVSPERVENIRET.

Quæ profecto omnia tam prolixè ex Augustino producenda iudicavi, ut plenè intelligeretur, hanc esse mentem ejus: quemadmodum in hominibus quædam parentum ægritudines, sive ingenitæ, sive etiam accidente contractæ, non solum corpus parentum, sed etiam semen ipsum vitiant, ut similis in eorum sobolem ægritudo seminando gignendoque transferatur; & sicut in stirpibus plerumque usu venit, ut optimæ semen arboris amaritudinem quasi vitium quoddam servet, unde arbor alia amara prodeat, haud secus ac semen hominis vim præputij quamvis abscissi reinet, unde soboles præputiata nascatur: ita quoque fieri posse, ut semen hominis vitium de gignentibus trahat; & quamvis vitium seu peccatum in parentibus regeneratione deletum sit, aliud tamen simile occulta vi in filios propagetur. Quæ explicatio admissa, contactaneum est, ut cum Augustinus dicit, peccatum originale per libidinem propagari, non sola libido actualis, juxta primum sensum intelligi debeat. Neque enim aliud vult, quàm quod peccatum non traducatur in prolem, quia natura nascitur, quia natura generatur, quia natura nascitur: sed quia etiam semen, unde natura nascitur, concupiscentiâ naturam totam medullitus vitiantem, vitiatum est; ita ut semen libidine vitiatum, libidine emissum, similem defectum in se non actu, sed potestate continet, cujus vi peccatum tale quale in parentibus fuit, hoc est, libido ream sobolem detinens, procreatur. Non enim Augustinus in actuali illa libidine, qua concumbentes affluant, emphasim ponit; sed in eo, quod vitiosum aliquid cum bona natura, & bono semine, & bona conjugij commixtione misceatur. Ex illo enim capite nascitur, quod ad intelligendam peccati originalis translationem tam sollicitè commendat: *Illud præcipue attendere ac meminisse debemus, tantummodo peccatorum omnium plenam perfectamque remissionem baptismo fieri; homini vero ipsius qualitatem non totam continuo commutari: hoc est, habitualement libidinem permanere. Nimirum, quia sicut ipsa naturam hominis primi semenque vitiauit, ita omnium posterorum conjugum etiam regenerantium naturam & semen stabiliter vitiat: ut ex rebellibus ejus motibus in generantibus patet; donec regeneratione novissima non superfit omnino aliquid vel in carnali semine vitiosum. Hoc enim virtute latet in semine, quod actu conjugibus concumbentibus appa-*

Lib. 2. de pecc. merit. c. 27.

Lib. 1. de nupt. c. 33.

ret in opere. Nam si in opere libidinis rebellio non appareret, quando naturaliter illud exercetur, non posset etiam contagio libidinis in semine & cum semine propagari.

Ex quo facile etiam intelligitur, peccatum originale filios esse contracturos, etsi Deus omnem actualem libidinem in conjugum commixtione compesceret, vel ipsa sexus utriusque corrupta semina, sine congressu conjugum, omnipotentia suæ virtute misceret. Cum enim nihil seminibus ablatum sit, omnes quoque naturæ perfectiones & defectus in eis latent, & foris cum prole in mundum procedente prodirent. Profsus enim per accidens actualis illa libido defuisset, cum tota rebellio adhuc habitualiter hareret membris genitalibus, & pudor in concumbentibus. Nam quod Augustinus dicit: *Libido pudenda non moveat membra, nisi quando volumus, & non est morbus. Non de illa erubescat etiam lucius & honestus conjugatorum concubitus, vitando conspectum, & appetendo secretum, & non est morbus; nequaquam de actuali membrorum motu & pudore intelligenda sunt. Nec enim tunc tantum pudet homines, & secretum quarunt, cum actualibus motibus illa membra tumultuantur: sed etiam vel maxime, cum vel ægra, vel frigida, vel quacunque ratione etiam castitate dominante tranquilla sunt. Altissimè quippe naturalis illa verecundia mortalium animis etiam puerorum insculpta manet, sive membra quiescant, sive moveantur: eo quod ingenito quodam sensu libertas hominis vitiatam sentiat, se in illa membra imperium perdidisse: ut proinde parum ad peccati propagationem faciat, quod actualis illa libido membra concitet. Sufficit enim, quod, sicut morbus iste libidinis seu concupiscentiæ, unde rebelles illi motus naturaliter prodeunt, visceribus infixus haret; ita vis ejus propagandi in seminibus maneat.*

Quapropter sive primum illum, quem capite præcedenti dedimus, propagandæ libidinis modum intellexeris, sive istum, de quo hic hæcenus disseruimus, sive utrumque conjugere malis, eo quod incredibile cuiquam fortasse non immeritò videatur, tam horrendum animi & corporis æstum ac perturbationem nihil omnino in tenerrimum factum, aut in ipsam semen foetus operari; rectissimè juxta Augustinum dici potest, peccatum originale per libidinem seu concupiscentiam propagari. Ipsa est enim, quæ primitus naturam vitiauit, & in posteris vitiat: ipsa est, quæ naturam vitiauit & ipsum semen infecit, atque inficit ipsa denique est, quæ velut permanens vitium stimulis inquietis & ardore turbulento conjuges in propagatione prolis exagitat.